

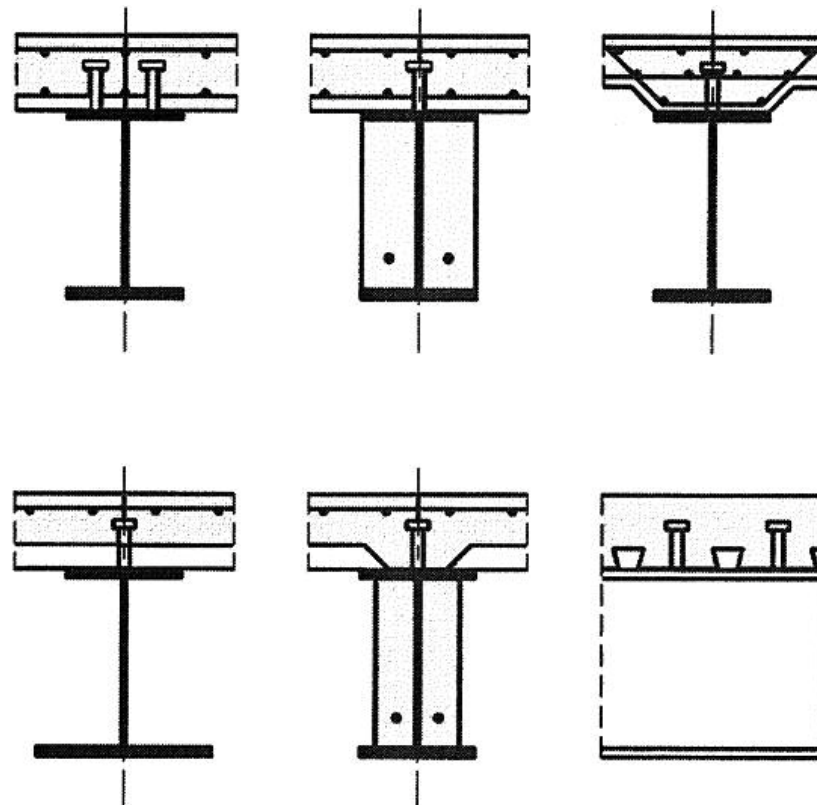
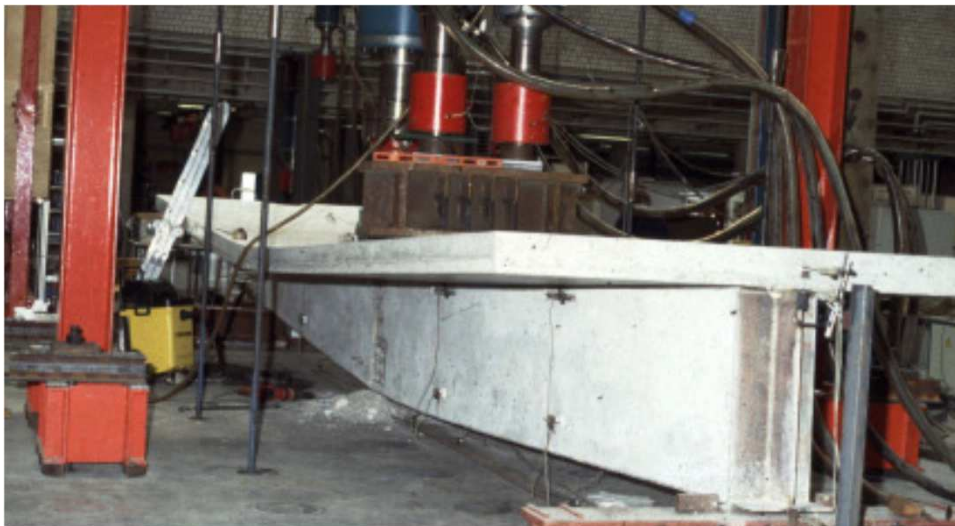
Tēraudbetona konstrukcijas

tēraudbetona liektu elementu (siju) projektēšana pēc EN 1994-1-1

lektors:

Normunds Tirāns, SIA «IG Kurbads»

Tēraudbetona sijas

Projektēšana pēc LVS EN 1994

- Materiālu raksturlielumi pēc dzelzsbetona un tērauda konstrukciju projektēšanas standartiem - EN 1992 un EN 1993
- Drošības koeficienti tiek precizēti Latvijas Nacionālos pielikumos

Eirokodeksi paredz, ka konstruktīvās sistēmas izvēli un konstrukcijas projektēšanu veic atbilstoši kvalificēts un pieredzējis personāls – prasīts EN-1990 1.3. (2) un turpmāk ievadot arī katru eirokodeksu.

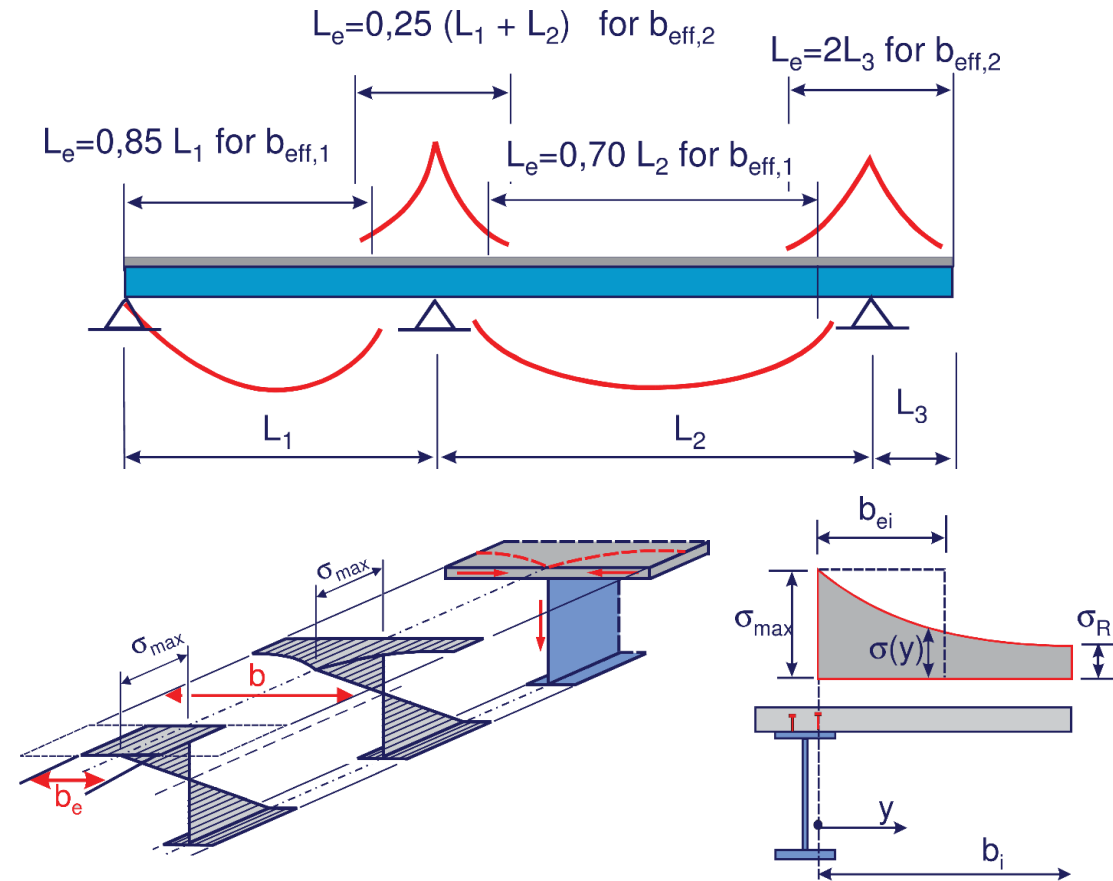
Liektas sijas efektīva platuma noteikšana

Laidumiem un vidējiem balstiem efektīvais platums:

$b_{\text{eff}} = b_0 + b_{e,1} + b_{e,2}$, kur

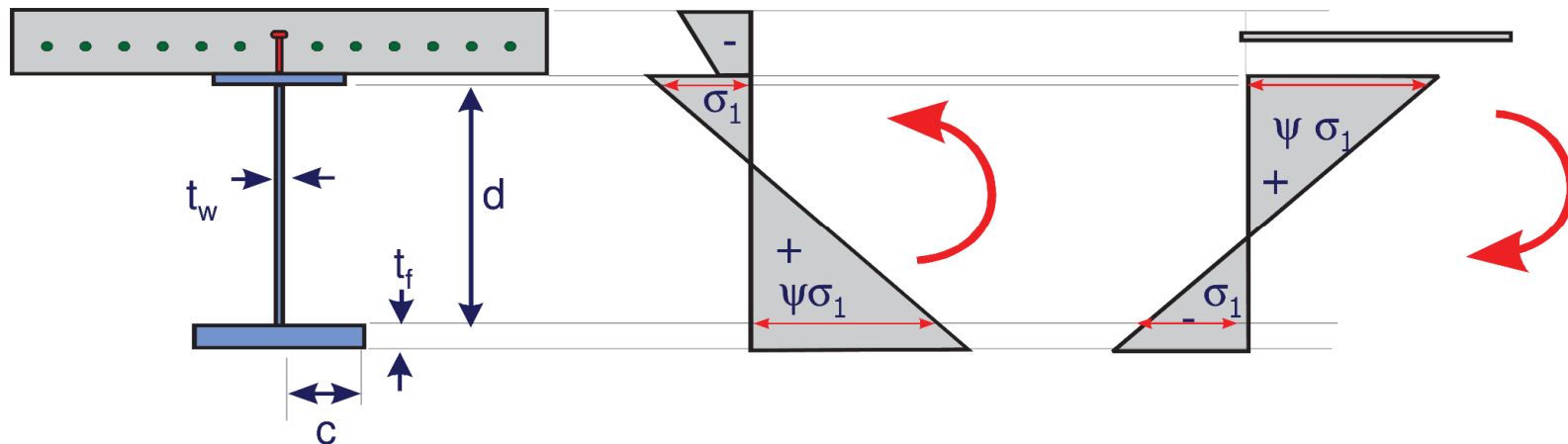
- $b_{e,i} = L_e / 8$;
- b_0 – attālums starp malējiem pretbīdņiem pa platumu;
- L_e – ekvivalentais laidums.

Bet ne vairāk par fiziski iespējamo platumu!

Liektas sijas stiprības elastīgais aprēķins

EN 1994-1-1 pieļauj 1., 2. un 3. klases tērauda šķērsgriezumiem (EC3).

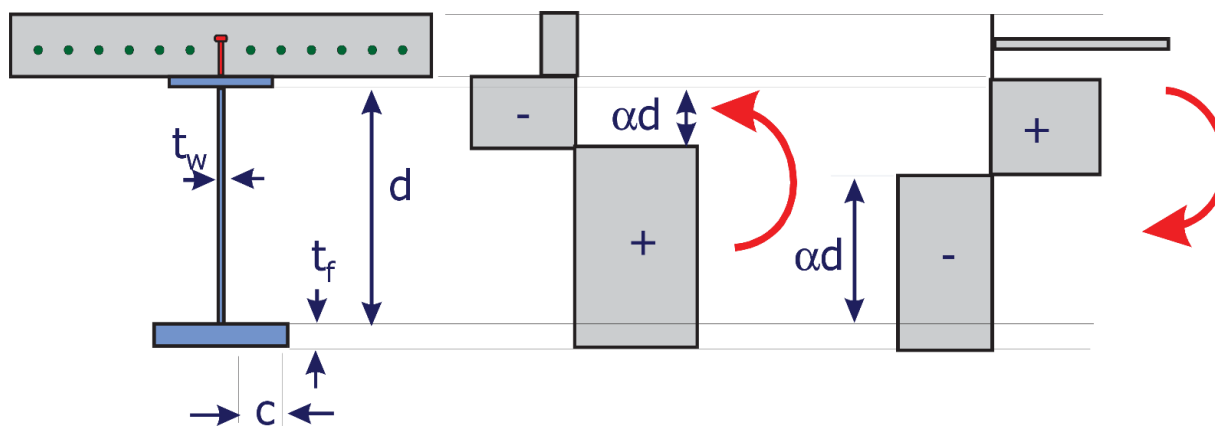

Analīze tiek veikta elastīga stadijā, pielietojamas klasiskās materiālu pretestības formulas parametru un spriegumu noteikšanai, stiepts betons netiek ievērtēts.

Ja c/t_f un d/t_w pārsniedz zināmas robežvērtības, šķērsgriezums pieskaitāms pie 4 klases un tam jāveic lokālas noturības pārbaudes.

Liektas sijas stiprības plastiskais aprēķins

EN 1994-1-1 pieļauj 1. un 2. klases tērauda šķērsgriezumiem (EC3).

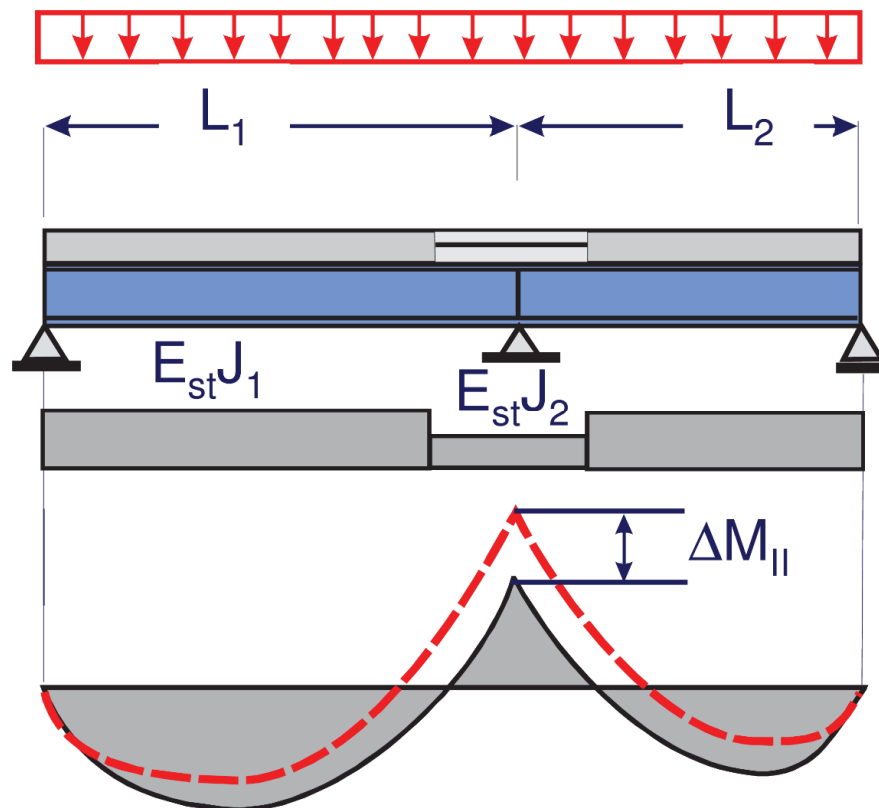

Pieņemts taisnstūra spriegumu sadalījums tēraudā un betonā. Stiepts betons netiek ievērtēts.

Pieļaujams tika ja $d/t_w = 41,5 \cdot \epsilon / \alpha$ (ja $\alpha \leq 0,5$), $d/t_w = 456 \cdot \epsilon / (13\alpha - 1)$ (ja $\alpha > 0,5$), $c/t_f < 10 \cdot \epsilon$ kur $\epsilon = (235/f_{yk})^{0,5}$.

Nepārtrauktu siju dažādu stinguma ievērtēšana

Tēraudbetona šķērsgriezumam būs **dažādi stingumi laiduma** lieces momentu (spiests betons) **un virsbalsta** lieces momentu (saplaisājis betons) zonā, kas ietekmēs piepūļu sadalījumu

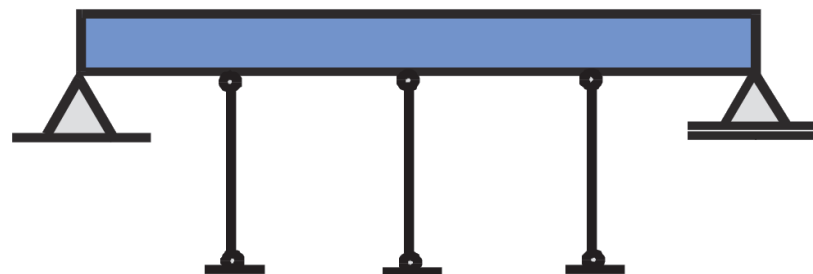
Būvniecības secības ievērtēšana

A – betonēšana bez stutēm (uz tērauda sijām)

Pašvara slodze darbojas uz metāla šķērsriezumu, citas slodzes uz kompozītu šķērsriezumu (2 stadijas)

B – betonēšana atstutējot sijas un plātni

Visa slodze darbojas uzreiz uz kompozītu šķērsriezumu (1 stadija)

C – betonēšana uzspriedzot stutes

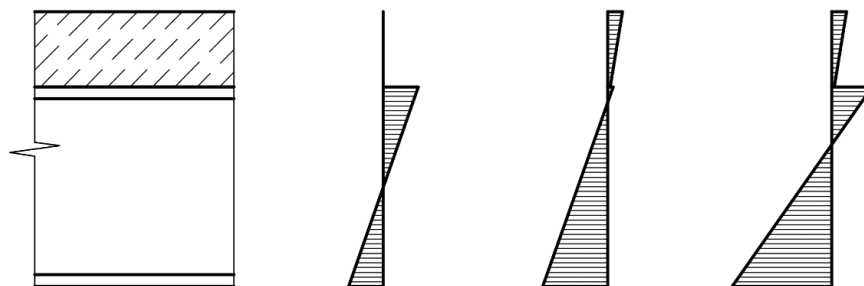

Aprēķins betonējot bez stutēm (balstot veidņus un tērauda sijām)

1. stadija – pašvara slodze pielikta tērauda šķērsgriezumam, nosaka izlieces un spriegumu tēraudā

2. stadija – pārējās slodzes pieliktas pie kompozīta šķērsriezuma, nosaka papildus izlieces un spriegumus tēraudā, betonā un stiegrojumā

1. stadija + 2. stadija = Rezultāts

Eurokodekss pieļauj neievērtēt izbūvēs secību stiprības aprēķinos (bet ne izlieču!), ja tiek lietoti 1. un 2. klases šķērsgriezumi un ir veikts aprēķins plastiskā stadijā.

Pretbīdņu aprēķins

Nelsona tapu (headed stud) nestspēja

Nestspēju nosaka pēc empīriskam formulām:

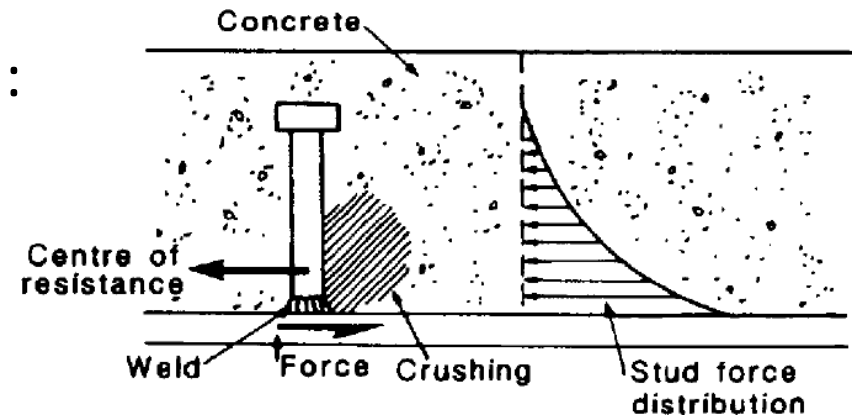
$$\bullet P_{Rd} = \frac{0,8 \cdot f_u \cdot \pi \cdot d^2 / 4}{\gamma_v} \text{ (kāta nestspēja cirpē)}$$

$$\bullet P_{Rd} = \frac{0,29 \cdot \alpha \cdot d^2 \cdot \sqrt{f_{ck} \cdot E_{cm}}}{\gamma_v}; \alpha = 1 \text{ ja } h/d > 4$$

(betona nestspēja)

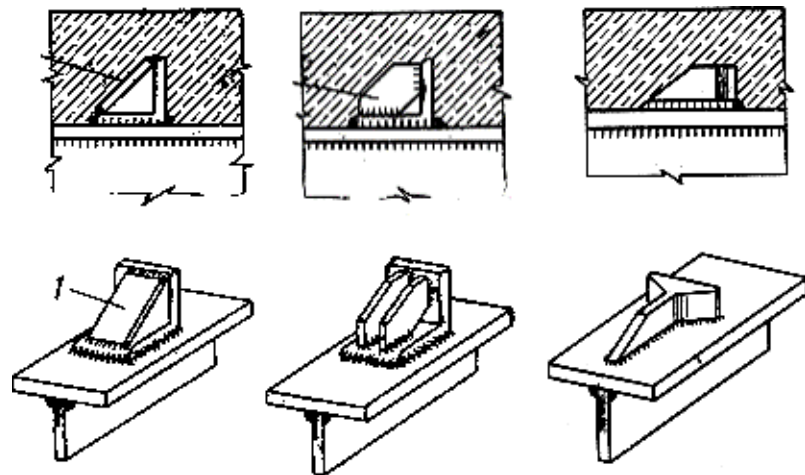
kur d – tapas diametrs; h – tapas augstums; f_u – metāla pārraušanas stiprība (parasti S355 ar $f_u = 490 \text{ MPa}$); f_{ck} – betona stiprība;

E_{cm} – betona elastības modulis; $\gamma_v = 1,50$ (pēc Latvijas NP!).

Piemetināto detaļu nestspēja

Piemetināto detaļu aprēķins veicams pārbaudot virsmas spiedi betonā, lieci un šķērsspēkus tērauda elementos un metinājumu šuves.

Šķērsspēkā nestspēja

EN 1994-1-1 p. 6.2.2.2:

- «*The resistance to vertical shear $V_{pl,Rd}$ should be taken as the resistance of the structural steel section $V_{pl,a,Rd}$ ...*»;
- «*The design plastic shear resistance $V_{pl,a,Rd}$ of the structural steel section should be determined in accordance with EN 1993-1-1, 6.2.6.*».

Ekspluatējamības robežstāvoklis (2. robežstāvoklis) – izlieces un plaisas

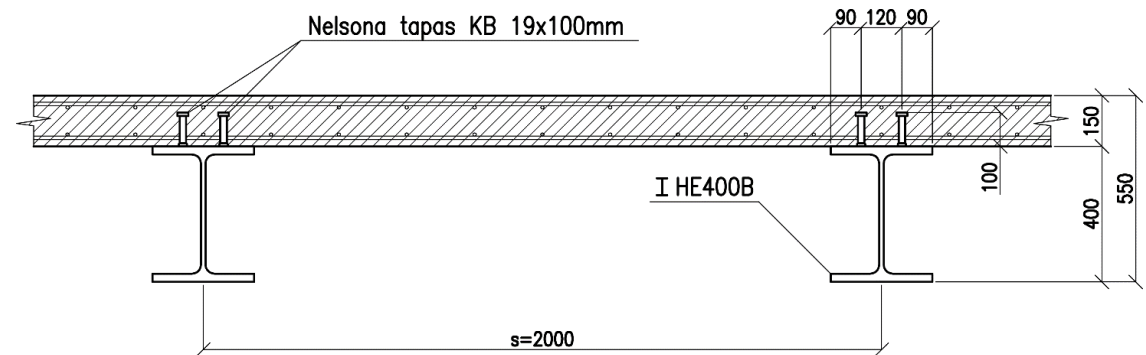
Aprēķinu jāveic elastīgā stadijā ievērtējot:

- izbūves secību;
- betona šļūdi un rukumu;
- betona plaisāšanu;
- Tērauda un betona elementu savstarpēju izslīdēšanu nepietiekamas sajūgšanas gadījumā.

Aprēķina piemērs

Izejas dati

- HE400B + dzb. plātne 150mm brīvi balstīta sija;
- S355 ($f_y=355\text{MPa}$, $E_s=210\text{GPa}$);
- C30/37 ($f_{cd}=17,0\text{MPa}$, $E_{cm}=33\text{GPa}$);
- Laidums $L=13,0\text{m}$;
- Siju solis $s=2,0\text{m}$;
- Aprēķins tiks veikts elastīgā stadijā!

Raksturīgas (normatīvas) slodzes uz siju:

$$\text{Pašsvars } q_{G,k} = 2\text{m} \cdot \frac{25\text{kN}}{\text{m}^3} \cdot 0,15\text{m} + 1,55\text{kN/m} \approx 9,0\text{kN/m}$$

$$\text{Lietderīga } q_{Q,k} = 12,5\text{kPa} \cdot 2\text{m} = 25,0\text{kN/m}$$

$$\text{Kopā } q_k = 34,0\text{kN/m}$$

Aprēķina slodzes uz siju:

$$\text{Pašsvars } q_{G,d} = 9,0\text{kN/m} \cdot 1,35 \approx 12,2\text{kN/m}$$

$$\text{Lietderīga } q_{Q,d} = 25,0\text{kN/m} \cdot 1,50 = 37,5\text{kN/m}$$

$$\text{Kopā } q_d = 49,7\text{kN/m}$$

Aprēķinā piemērs
ja būtu tikai tērauda sija

HE400B ($W=2880\text{cm}^3$; $I=57680\text{cm}^4$).

Aprēķina lieces moments $M_d = \frac{q_d \cdot l^2}{8} = \frac{49,7\text{kN/m} \cdot (13\text{m})^2}{8} = 1050\text{kNm}$

Normālspriegumi $\sigma = \frac{M_d}{W} = \frac{1050\text{kNm}}{2880\text{cm}^3} = 365\text{MPa} > f_y = 355\text{MPa}$

Izliece $f = \frac{5 \cdot q_k \cdot l^4}{384EI} = \frac{5 \cdot 34\text{kN/m} \cdot (13\text{m})^4}{384 \cdot 210\text{GPa} \cdot 57680\text{cm}^4} = 10,4\text{cm}; \frac{f}{L} = \frac{10,4\text{cm}}{13\text{m}} = \frac{1}{125}$

Tērauda sija neizpilda lieces stiprības un deformāciju nosacījumus!

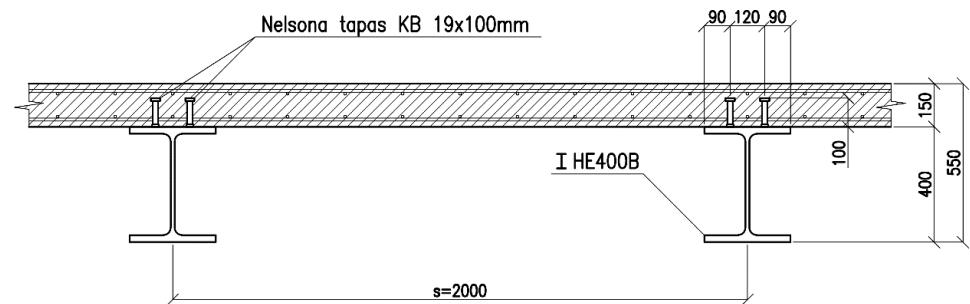

Aprēķinā piemērs, tēraudbetona sija

Efektīva platuma noteikšana

- Efektīvais laidums $L_e = 13,0m$;
- $b_0 = 0,12m$;
- $b_{e,i} = L_e/8 = 14m/8 = 1,62m$;
- $b_{eff} = b_0 + b_{e,1} + b_{e,1} =$
 $0,12m + 1,62m + 1,62m =$
 $3,36m$

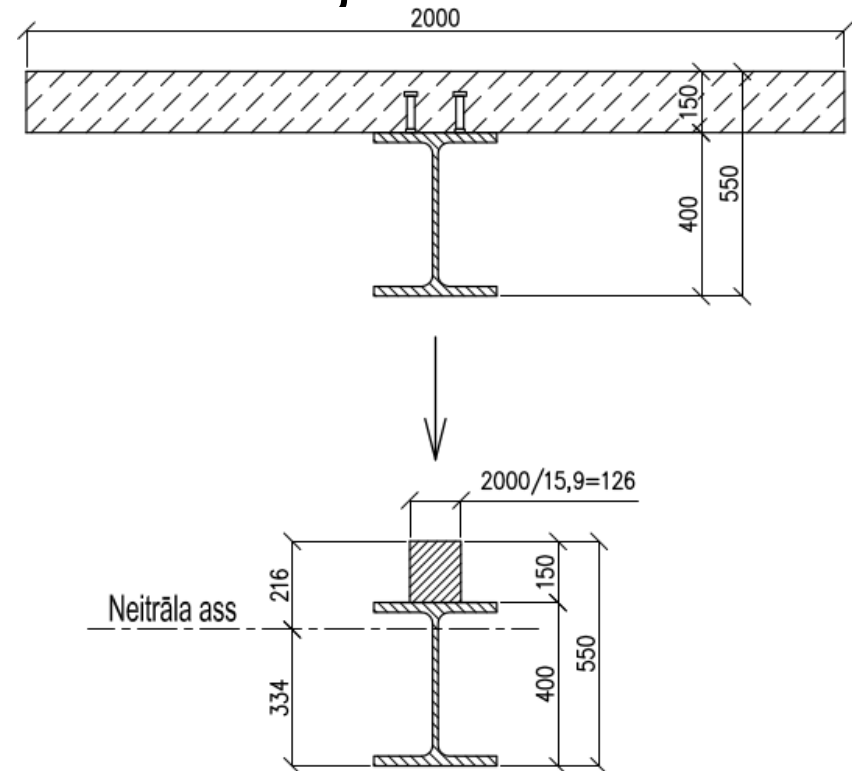
Bet tā kā fiziski siju solis ir 2m,
 jāpieņem maksimāli iespējamo
 $b_{eff} = 2,0m$.

Aprēķinā piemērs, tēraudbetona sija

Šķērsriezuma parametri

- Betona elastības modulis
ievērtējot šļūdi $E_{c,eff} = \frac{E_{cm}}{1+\varphi_t} = \frac{33GPa}{1+1,5} = 13,2GPa$ (ja $\varphi_t = 1,5$)
- Elastības moduļu attiecība
 $\alpha = \frac{E_s}{E_{c,eff}} = \frac{210GPa}{13,2GPa} = 15,9$
- Reducēta šķērsriezuma neitrāla ass ir tēraudā => viss betons ir spiests.

Reducētam šķērsgriezumam
 $I=134258\text{cm}^4$, $W_{ap}=4018\text{cm}^3$,
 $W_{au}=6220\text{cm}^3$.

Aprēķinā piemērs, tēraudbetona sija

1. slogošanas stadija (betonēšana)

Pieņemot, ka betonēšana tiks veikta bez stutēm balstot veidņus uz siju, pašsvara slodze tiks uzņemta tikai ar tērauda siju.

HE400B ($W=2880\text{cm}^3$; $I=57680\text{cm}^4$).

$$\text{Aprēķina lieces moments } M_{G,d} = \frac{q_{G,d} \cdot l^2}{8} = \frac{12,2\text{kN/m} \cdot (13\text{m})^2}{8} = 258\text{kNm}$$

$$\text{Normālspriegumi tēraudā } \sigma_{s,G} = \frac{M_{G,ed}}{W} = \frac{258\text{kNm}}{2880\text{cm}^3} = 90\text{MPa}$$

$$\text{Izliece } f_G = \frac{5 \cdot q_{G,k} \cdot l^4}{384EI} = \frac{5 \cdot 9\text{kN/m} \cdot (13\text{m})^4}{384 \cdot 210\text{GPa} \cdot 57680\text{cm}^4} = 2,76\text{cm}$$

Aprēķinā piemērs, tēraudbetona sija

2. složošanas stadija (lietderīgas slodzes)

Pārejas slodzes tiek uzņemtas ar kompozītu šķēsgriezumu.

Kompozīts šķēsgriezums ($W_{ap}=4018\text{cm}^3$; $W_{au}=6220\text{cm}^3$; $I=134258\text{m}^4$).

$$\text{Aprēķina lieces moments } M_{Q,d} = \frac{q_{Q,d} \cdot l^2}{8} = \frac{37,5\text{kN/m} \cdot (13\text{m})^2}{8} = 792\text{kNm}$$

$$\text{Normālspriegumi tēraudā } \sigma_{s,Q} = \frac{M_{Q,ed}}{W_{ap}} = \frac{792\text{kNm}}{4018\text{cm}^3} = 197\text{MPa}$$

$$\text{Normālspriegumi betonā } \sigma_{c,Q} = \frac{M_{Q,ed}}{W_{au} \cdot \alpha} = \frac{792\text{kNm}}{6220\text{cm}^3 \cdot 15,9} = 8,00\text{MPa}$$

$$\text{Izliece } f_Q = \frac{5 \cdot q_{L,k} \cdot l^4}{384EI} = \frac{5 \cdot 25\text{kN/m} \cdot (13\text{m})^4}{384 \cdot 210\text{GPa} \cdot 134258\text{cm}^4} = 3,30\text{cm}$$

Aprēķinā piemērs, tēraudbetona sija

Divu stadiju summēšana

Normālspriegumi tēraudā

$$\sigma_s = \sigma_{s,G} + \sigma_{s,Q} = 90MPa + 197MPa = 287MPa$$

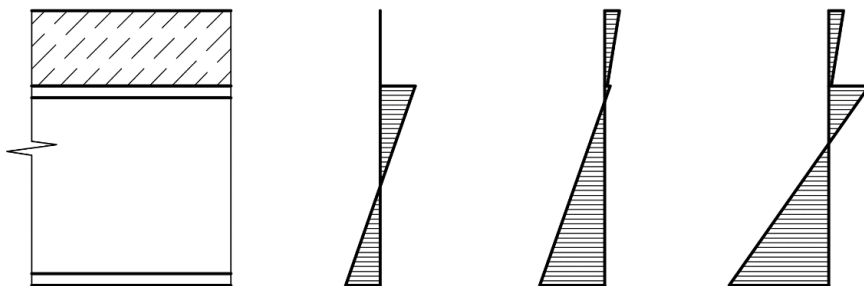
Normālspriegumi betonā

$$\sigma_c = \sigma_{c,Q} = 8,00MPa$$

Izliece

$$f = f_G + f_Q = 2,76cm + 3,30cm = 6,56cm; \quad \frac{f}{L} = \frac{5,76cm}{13m} = \frac{1}{226}$$

1. stadija + 2. stadija = Rezultāts

Eiropkodekss pieļauj neievērtēt izbūvēs secību stiprības aprēķinos (bet ne izlieču!), ja tiek lietoti 1. un 2. klases šķērsriezumi (aprēķins plastiskā stadija)

Aprēķinā piemērs, tēraudbetona sija

Šķērsspēku pārbaude

Šķērsspēki tiek uzņemti tikai ar tērauda siju (HE400B).

$$\text{Aprēķina šķērsspēks } V_d = \frac{q_d \cdot l}{2} = \frac{49,7 \text{ kN/m} \cdot 13 \text{ m}}{2} = 323 \text{ kN}$$

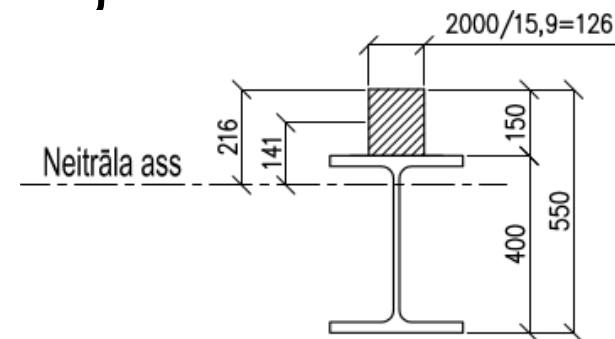
Tangenciālie spriegumi

$$\begin{aligned} \tau_d &= \frac{V_d \cdot S_{pusšķ}}{I \cdot t} = \frac{323 \text{ kN} \cdot 1616 \text{ cm}^3}{57680 \text{ cm}^4 \cdot 1,35 \text{ cm}} = 67 \text{ MPa} < \frac{f_y}{\sqrt{3}} = \frac{275 \text{ MPa}}{\sqrt{3}} \\ &= 159 \text{ MPa} \end{aligned}$$

Aprēķinā piemērs, tēraudbetona sija

Pretbīdņu slodze

Aprēķina šķērsspēks $V_d = 323kN$

Reducēta šķērsgrīzumā nobīdāmas betona daļas statiskais moments

$$S_c = 12,6cm \cdot 15cm \cdot 14,1cm = 2656cm^3$$

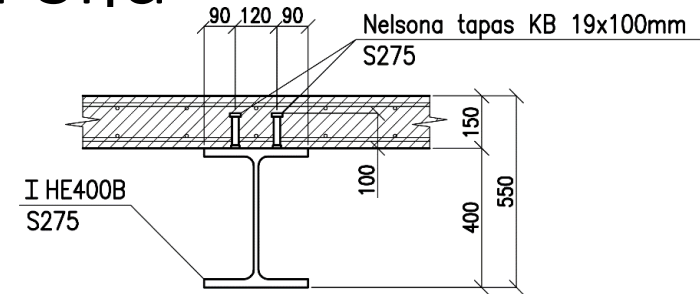
Bīdes spēks starp tēraudu un betonu pa garumu

$$T = \frac{V_d \cdot S_c}{I} = \frac{323kN \cdot 2656cm^3}{134258cm^4} = 6,39kN/cm$$

Aprēķinā piemērs, tēraudbetona siia

Pretbīdņu nestspēja

Vienas Nelsona tapas nestspēja:

$$\bullet P_{Rd} = \frac{0,8 \cdot f_u \cdot \pi \cdot d^2 / 4}{\gamma_v} = \frac{0,8 \cdot 430 \text{ MPa} \cdot \pi \cdot (19 \text{ mm})^2 / 4}{1,50} = 65,0 \text{ kN}$$

$$\bullet P_{Rd} = \frac{0,29 \cdot \alpha \cdot d^2 \cdot \sqrt{f_{ck} \cdot E_{cm}}}{\gamma_v} = \frac{0,29 \cdot 1 \cdot (19 \text{ mm})^2 \cdot \sqrt{30 \text{ MPa} \cdot 33000 \text{ MPa}}}{1,50} = 69,4 \text{ kN}$$

$$P_{Rd} = \min(65,0 \text{ kN}; 69,4 \text{ kN}) = 65,0 \text{ kN}$$

Pretbīdņu minimāls solis ir (izvietojot 2 pa platumu):

$$s = 2 \cdot \frac{P_{Rd}}{T} = \frac{2 \cdot 65,0 \text{ kN}}{\frac{6,39 \text{ kN}}{\text{cm}}} = 203 \text{ mm} \rightarrow \text{Pieņēmam } 200 \text{ mm}$$

Laiduma vidū soli var samazināt proporcionāli šķersspēkam.

Eirokodekss pieļauj izvietot ar konstantu vidējo soli, ja tiek lietoti 1. un 2. klases šķersgriezumi, «elastīgi» pretbīdņi utt.

Paldies par uzmanību!

